

Henryk Sienkiewicz, *Potop*Sprawdzian 1**Zadanie 1. (0–6)**

Ponumeruj chronologicznie od 1 do 10 podane niżej zdarzenia z *Potopu* Henryka Sienkiewicza.

- Pojedynek Wołodyjowskiego z Kmicicem.
- Kmicic powiernikiem Janusza Radziwiła.
- Uwięzienie pułkowników wiernych Rzeczypospolitej.
- Uczta w Lubiczu.
- Fortel pana Zagłoby.
- Pierwsze spotkanie Andrzeja Kmicica z Oleńką Billewiczówną.
- Przysięga złożona przez Radziwiła królowi szwedzkiemu.
- Rezygnacja z egzekucji Andrzeja Kmicica.
- Zatarg Butrymów z kompanią Andrzeja Kmicica.
- Spalenie Wołmontowicz.

Zadanie 2. (0–4)

O którym wydarzeniu mówią cytaty podane w tabeli?

Lp.	Cytat	Wydarzenie
1.	<i>Nie tylko się poddali, ale podpisali ugodę, w której wyrzekli się króla i Rzeczypospolitej... Odtąd tam ma już być Szwecja, nie Polska.</i>	
2.	<i>Panno! – rzekł. – Nie ukrywaj go!... To człek przeklęty!</i>	
3.	<i>Nagle w dalekości buchnął olbrzymi słup ognia i huk, jakby wszystkie gromy nieba zwały się na ziemię, wstrząsnął murami, kościołem [...].</i>	
4.	<i>Drzewa, migotając w oczach, zdawały się uciekać gdzieś w tył za sanie, a oni lecieli coraz prędzej i prędzej, jak gdyby rumaki skrzydła miały.</i>	

Zadanie 3. (0–1)

Określ, który z bohaterów służył Rzeczypospolitej, a który – najeźdźcom. Zapisz przy nazwisku P – Polacy lub S – Szwedzi.

wachmistrz Soroka	
Kiemlicze	
Andrzej Kuklinowski	
Jan Skrzetuski	

Zadanie 4. (0–1)

Zaznacz szereg, w którym zapisano cechy charakteryzujące Oleńkę Billewiczównę.

- A. niemoralna, zalotna, marzycielska
- B. zawzięta, pamiętliwa, groźna
- C. dumna, konsekwentna, odważna
- D. lękliwa, uległa, roztrzepana

Zadanie 5. (0–4)

Wyjaśnij, co oznaczają pojawiające się w powieści słowa:

- a) afekt –
- b) kolubryna –
- c) desperacja –
- d) krotchwila –

Zadanie 6. (0–3)

Przypisz przywołane cytaty bohaterom powieści Henryka Sienkiewicza i określ, w jakich okolicznościach zostały wypowiedziane.

Lp	Cytat	Kto wypowiedział te słowa?	Okoliczności
1.	<i>Kończ waść, wstydu oszczędź.</i>		
2.	<i>Ran twoich niegodnam całować.</i>		
3.	<i>Chcę korony!</i>		

Zadanie 7. (0–1)

Napisz, jakiej narodowości byli wskazani bohaterowie.

Weyhard Wrzeszczowicz	
Karol Gustaw	

Zadanie 8. (0–2)

Wypisz po trzy przykłady postaci autentycznych i fikcyjnych występujących w *Potopie*.

Postaci fikcyjne

1.
2.
3.

Postaci historyczne

1.
2.
3.

Zadanie 9. (0–1)

Na podstawie opisu obozu wojsk polskich pod Ujściem oraz znajomości całego tekstu napisz, w jakiej kondycji była Rzeczpospolita w chwili wkroczenia Szwedów w jej granice.

Dziwne usposobienie zapanowało w końcu w obozie. Jedni upadli na duchu i pogrążyli się w smutku. Ci chodzili w milczeniu błędnymi krokami wzdłuż wałów, puszczając trwożliwy i posępny wzrok na równiny, którymi miał nadciągnąć nieprzyjaciel. [...] Innych opanowała szalona, desperacka jakaś wesołość i gotowość na śmierć.

.....

.....

Zadanie 10. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź.

Słowo *makaronizm* oznacza

- A. obcy, często łaciński wyraz lub zwrot, wplecione do tekstu w języku ojczystym.
- B. zestawienie wyrazów o znaczeniu przeciwstawnym.
- C. synonim makronimu.
- D. potrawę jadaną w XVII wieku na dworach szlachty.

Zadanie 11. (0–5)

Powieść Henryka Sienkiewicza opiera się na schematach typowych dla powieści awanturkowej. W tabeli zapisano typowe motywy tego gatunku. Uzupełnij tabelę odpowiednimi przykładami z *Potopu*.

Lp.	Cechy powieści awanturkowej	Przykład z <i>Potopu</i>
1.	pościg	
2.	uwięzienie bohatera	
3.	uwolnienie przez zastosowanie fortelu	
4.	pojedynek	
5.	maskowanie prawdziwej tożsamości	

Zadanie 12. (0–2)

Zinterpretuj słowa Zagłoby w kontekście przesłania powieści *ku pokrzepieniu serc*. Wypisz, co miał do przekazania swoim rodakom z XIX wieku Henryk Sienkiewicz w przytoczonym fragmencie.

Niech, gdy ciężkie czasy nadejdą, wspomną na nas i nie desperują nigdy, bacząc na to, że nie ma takowych terminów, z których by się viribus unitis przy boskich auxiliach podnieść nie można.

Viribus unitis – (łac.) wspólnymi siłami; *auxilia* – (łac.) pomoc

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 13. (0–2)

Napisz, jakie relacje łączą wskazanych bohaterów.

Herakliusz Billewicz – Oleńka Billewiczówna

Kmicic – Soroka

Zadanie 14. (0–2)

Napisz, kto do kogo wypowiedział poniższe słowa i jaki jest ich sens.

Bo mam oczy i patrzę, bo mam rozum i miarkuję; teraz zwłaszcza, gdym rekuzę dostał, zaraz mi się w głowie rozjaśniło. Naprzód tedy, gdym po pojedynku przyszedł jej powiedzieć, że jest wolna, bom waćpana usiekl, wnet ją zamroczyło [...].

Kto i do kogo mówi?	Jaki jest sens tej wypowiedzi?

Zadanie 15. (0–3)

Jak przejawia się sarmatyzm w powieści Henryka Sienkiewicza? Podaj 3 przykłady.

1.
.....
2.
.....
3.
.....

Zadanie 16. (0–1)

Jakie konsekwencje dla Kmicica miała zabawa jego kompanów w strzelanie do portretów przodków?

.....

.....

Zadanie 17. (0–2)

Połącz postaci z nazwami miejscowości, w których przebywali bohaterowie. Uzupełnij tabelę.

Taurogi, Jasna Góra, Kiejdany, Wołmontowicze

Józwa Butrym	
Bogusław Radziwiłł	
Ksiądz Kordecki	
Janusz Radziwiłł	

Zadanie 18. (0–2)

Odwołaj się do słów Andrzeja Kmicica i przedstaw wady polskiego społeczeństwa, które chciał piętnować w swojej powieści Henryk Sienkiewicz.

Każdy sobie pan w naszej Rzeczypospolitej, kto jeno ma szablę w garści i lada jaką partię zebrać potrafi. Co mi uczynią? Kogo ja się tu boję?

.....

.....

.....

Zadanie 19. (0–2)

Podaj zasady kodeksu rycerskiego. W jaki sposób realizują je bohaterowie *Potopu*? Przywołaj konkretny przykład.

.....

.....

.....

Zadanie 20. (0–3)

Odnosząc się do poniższego cytatu, odpowiedz na postawione pytania.

Bramy piekielne nie przemogą mocy niebieskich. Uspokójcie się i otuchy w serca nabierzcie. Nie wstąpi noga heretyka w te święte mury, nie będzie luterski ani kalwiński zabobon guseł swych odprawował, [...] nie wejdzie Szwed do tych murów.

Kto wypowiada niniejsze słowa?	
W jakim miejscu rzecz się dzieje?	
Jakie symboliczne znaczenie dla fabuły powieści mają te słowa?	